

Vanuit het bestuursakkoord naar een sterk en sociaal Gents beleid

Reactie op het bestuursakkoord 'Ambitie en durf voor Gent'

190218_reactiebestuursakkoord.docx

1. SITUERING

Als middenveldorganisatie met de voeten in de Gentse samenleving, werkend in de wijken van de 19^e -eeuwse gordel en vanuit onze missie opkomend voor een solidaire Gentse samenleving waar iedereen gelijk tot zijn recht kan komen, geven wij graag een reactie op het Gentse bestuursakkoord (verder BA). Hiermee sluiten we aan bij de passage in het BA (p. 8) waarin staat dat de stad Gent het middenveld essentieel vindt, onder meer voor het laten horen van een tegenstem en om beleidsmakers bij de les te houden.

Deze reactie sluit aan bij het *Memorandum van Ieders Stem Telt* (bezorgd aan alle partijen voor de verkiezingen) en bij de nota *Kies voor een sociaal en participatief beleid* (bezorgd aan de onderhandelende partijen na de verkiezingen). De tekst is gedragen door de medewerkers en de Algemene Vergadering van Samenlevingsopbouw.

Met deze tekst willen we (1) een analyse maken van het BA vanuit onze missie en visie en (2) aangeven hoe we vanuit Samenlevingsopbouw concreet een bijdrage kunnen leveren.

Deze tekst werd in twee stappen opgebouwd. We hebben eerst het raamakkoord en daarna het volledige bestuursakkoord nagelezen en het met praktijkwerkers, beleidsmedewerkers en bestuurders van Samenlevingsopbouw Gent becommentarieerd.

Met deze tekst wil Samenlevingsopbouw in overleg gaan met het stadsbestuur. We nemen initiatief tot een dialoog met de Burgemeester en betrokken Schepenen in een periode waarin de voornemens uit het beleidsakkoord worden omgezet in concreter beleid in de verschillende domeinen. Daarna maken we de tekst publiek zodat stedelijke diensten, organisaties in het middenveld, allerlei geïnteresseerde actoren en uiteraard de burgers de positie van Samenlevingsopbouw tegenover de beleidsvoornemens kennen en geïnformeerd met ons in gesprek kunnen gaan.

We gaan niet op alle delen van het BA in. We kiezen vooral voor de delen die direct aansluiten bij ons meerjarenplan en bij de opdrachten die we zelf opnemen in Gent. De betekenis uiteraard niet dat we geen aandacht of waardering zouden hebben voor de andere domeinen. Twee voorbeelden hiervan zijn:

° In het deel 'Blauw meer op straat' steunen we voluit de investering in toegankelijke wijkcommissariaten en bijhorende aanspreekbare agenten. In het kader van een divers korps pleiten we voor meer dan wervingscampagnes, maar een blijvende inzet op een diversiteitsbeleid in het korps en het bewust opzetten van positieve praktijken tussen agenten en doelgroepen. Het IEM-project toont dat dat werkt.

° In het onderwijs- en cultuurlijk stellen we graag vast dat twee projecten waar Samenlevingsopbouw pionierswerk in heeft verricht worden voortgezet door het bestuur: Brede School en de UITpas. We wijzen op de sterke rol die organisaties als Uilenspel spelen: de stad laat een kans liggen om dit structureel op te nemen in haar onderwijsbeleid.

2. INHOUDELIJKE REACTIES EN VOORSTELLEN

De algemene ambitie van het BA wordt door Samenlevingsopbouw gekoppeld aan de sterke uitspraak: "**We waarborgen de grondrechten van alle Gentenaars**" (p.4). Dat is een zeer belangrijke en positieve ambitie die in verschillende domeinen aan bod komt.

Om deze grondrechten concreet gestalte te geven, is het essentieel dat veel duidelijker wordt aangegeven hoe dit kan verzekerd worden en welke voorwaarden daar nodig voor zijn. In het BA komen de grondrechten voor meer kwetsbare Gentenaars naar voor als een zorg naast de gemaakte beleidskeuzes in verschillende domeinen, eerder dan als een centrale beleidskeuze met beleidsuitwerking in die verschillende domeinen.

Samenlevingsopbouw vindt dit echt een speerpunt in haar eigen werking en wil in dialoog en samenwerking inzetten op een zo sterk mogelijke realisatie van grondrechten voor de meest kwetsbare groepen in onze stad. Samenlevingsopbouw vraagt een doorgedreven beleid over non take-up van rechten.

Hoe gaan we concreet de wil tot **sociale stijging** die terugkomt in het BA realiseren? En hoe kunnen we dit vertalen naar een integrale aanpak op wijkniveau waarin we stadsvernieuwing koppelen aan onderwijs, werk en wonen? En hoe doen we dat op een participatieve manier? *Samenlevingsopbouw pleit in deze legislatuur – met een knipoog naar het mobiliteitsplan van de vorige – voor een 'plan voor sociale mobiliteit' dat de inspanningen bundelt en stuurt.*

Vanuit het perspectief van grondrechten en sociale stijging bevat het BA een aantal interessante passages. Opvallend bij de lectuur was dat het vorig BA (2012-2018) was opgemaakt met actiepunten, die in veel gevallen zeer concreet werden benoemd. Het huidige BA is soms bijzonder concreet, maar bevat elders **vage termen en voornemens**: "we omarmen", "we ontwikkelen", "we gaan in dialoog" of "we zorgen ervoor"... Voor sommige domeinen zoals wonen of mobiliteit is het akkoord al vrij duidelijk, andere domeinen als werk of stadsontwikkeling zijn beperkter uitgewerkt. We missen bij wonen duidelijkheid t.a.v. prioritaire keuzes en cijfers zoals hoeveel sociale woningen het stadsbestuur nastreeft op het beloofde groeipad. Ook bij Werk missen we die cijfers, zeker waar dat gaat over doorstroom van kwetsbare groepen naar de arbeidsmarkt of plaatsen

voor de sociale economie. *Dat betekent dat onze reacties soms zeer precies (kunnen) zijn op concrete beleidsvoornemens, soms vage intenties preciezer helpen invullen.*

Vooruit met Gent

We waarderen sterk de aanhef in het BA over ‘toegankelijke dienstverlening’: ‘Als rode draad hanteren we het principe dat al onze dienstverlening gestoeld moet zijn op de 7 B’s: bereikbaar, beschikbaar, bekend, betrouwbaar, betaalbaar en begrijpbaar.’ *Ook Samenlevingsopbouw houdt deze principes voor ogen bij de uitbouw van de twee GBTO’s (Geïntegreerde Basisvoorzieningen Tegen Onderbescherming) op de Watersportbaan en in Nieuw-Gent. Belangrijk is dat we deze basisvoorzieningen in een partnerschap willen realiseren waarin elk op zijn deskundigheid kan werken. Voor Samenlevingsopbouw zal dit vooral belangenbehartiging zijn. Vanuit de zoektocht naar geschikte partners en het experimenteren in de twee genoemde locaties wil Samenlevingsopbouw voorstellen leveren voor een model waarin de Stad basisvoorzieningen kan stadsbreed uitrollen zodat kwetsbare Gentenaars hun recht op maatschappelijke dienstverlening versterkt kunnen opnemen.*

Verder vermeldt dit hoofdstuk onder meer het onder de loep nemen van stedelijke **reglementen**, en het vertalen in begrijpbare taal. Het betrekken van (de meest kwetsbare) gebruikers bij de aanpassing van reglementen biedt een kans tot verbetering. Maar onduidelijk is hoe dit gaat gebeuren, wie dit op welke manier opneemt. Dit is geen vanzelfsprekende oefening. *Samenlevingsopbouw ondersteunt deze beleidskeuze.*

We vragen ons wel af of het terugkerend aandachtspunt van de Gentse ombudsvrouw over de **digitale kloof** en digitalisering hierin wordt meegenomen. Voor maatschappelijk kwetsbare groepen is dit een toenemend probleem. Er moet niet tegen de digitalisering worden ingegaan, maar er moeten alternatieven zijn zoals een toegankelijke basisdienstverlening in OCMW-welzijnsbureaus, lokale dienstcentra of buurtcentra en /of meer begeleiding in diezelfde diensten.

Besturen in samenwerking en dialoog

Hier vinden we verschillende passages waar het gaat over stadsvernieuwing, participatie, democratisch bestuur. Daarbij wordt ingegaan op: stadsdebatten rond brede maatschappelijke thema’s, burgerkabinetten voor plannen met grote impact, burgerbegroting, agenderen van discussiepunten op de gemeenteraad vanuit de wijken, het middenveld als partner, de Staten-Generaal van de Commons, buurtbeheerprojecten, de opwaardering van de klassieke advies- en overlegorganen.

Er wordt gesproken van “uitgewerkte participatietrajecten binnen een door de gemeenteraad goedgekeurd **kader** bij aanvang van stadvernieuwingsprojecten op buurt en wijkniveau.” Dat klinkt nogal statisch, en het gevaar is groot dat dit ook in de praktijk zo uitvalt.

Fundamenteler nog is de vraag hoe bij al deze initiatieven de **participatie van onderuit van de Gentenaars in maatschappelijk kwetsbare posities** kan worden verzekerd. Dit is niet enkel of vooral een zaak van participatietechniek maar van een fundamentele visie over 'wie maakt de stad'. De mondige middenklassen vinden sowieso beter de weg. Meer wegen aanbieden kan dus zorgen voor meer uitsluiting van kwetsbare groepen. Welke extra kansen geef je burgers uit de middenklassen om meer inspraak te krijgen zolang grondrechten van maatschappelijk kwetsbare Gentenaars niet gegarandeerd zijn? Hoe gaat zich dit met andere woorden vertalen in concrete partnerschappen en convenanten waar die inzet gerealiseerd wordt? Daar haperde het de voorbije legislatuur wel soms.

Het klassieke 'én én' antwoord is niet realistisch. Gent heeft een historiek van 'geregisseerde participatie'. Dit heeft geleid tot tastbare resultaten in wijken maar ... de kwaliteit van participatie voor kwetsbare Gentenaars is verzwakt. Hun sociaal burgerschap (dienstverlening) wordt verzorgd maar hun politiek burgerschap zakt weg. Technieken als burgerbudgetten en burgerkabinetten en andere participatieve methodes trekken vooral Gentenaars uit de witte middenklassen aan. Die geven Gent en de stad vorm naar hun evenbeeld en dreigen de stad minder leefbaar voor haar zwakste bewoners te maken. Voorstellen voor wijk- en burgerbudgetten dreigen dit proces gewoon verder te versterken. *Samenlevingsopbouw vraagt een ambitieus en proactief beleid om met kwetsbare Gentenaars samen beleid te maken. Doorheen haar praktijken heeft Samenlevingsopbouw een aanpak ontwikkeld (projectmatig, participatief...) die wellicht bevruchtend kan zijn. We zijn vragende partij om in dialoog na te gaan of en hoe de resultaten van die aanpak meer kunnen worden geïnstitutionaliseerd of overgedragen naar 'reguliere' dienstverlening.*

Een bijzonder sterke en concrete wijze om de participatie van kwetsbare groepen te realiseren is de **armoedetoets**. Dit geeft heel duidelijk de impact aan van beleidsmaatregelen op alle domeinen op mensen die in armoede leven. Dan gaat het niet alleen over 'sociale' kwesties maar ook over de impact van beleidsvoornemens op het vlak van bijvoorbeeld ruimtelijke ordening of mobiliteit. *Samenlevingsopbouw heeft de voorbije jaren via deelname aan de cel armoedebestrijding plus al sterk ingezet op de armoedetoets. Dit resulteerde in twee concrete zaken: de nota 'Beleidsparticipatie van mensen in armoede' (zie verder) en de databank 'Het armoedegeheugen'. De input van onderuit is geleverd. Het is nu hoog tijd dat Stad en OCMW Gent deze tools ook effectief gebruikt.*

Tijdelijke invulling wordt in het BA (p. 9) ingevuld als "groeiruimte voor creatievelingen, sociaal geëngageerde groepen en ondernemers vergt een stadsbrede aanpak ...". Waarom kan dit verhaal van tijdelijke invulling ook niet gebruikt worden voor woonexperimenten of voor bepaalde vormen van tijdelijk wonen waar mensen bewust voor kiezen? In de eerste plaats dienen tijdelijke invullingen een antwoord te bieden op noden in de omgeving én ook op vragen van maatschappelijk kwetsbare groepen. *Heel concreet wachten we al enkele maanden of we tijdelijke bewoning kunnen toelaten op onze CLT-site in de Goedendagstraat – mede op vraag van het straathoekwerk. Verder zien we een prille poging op de Meibloemsite vanuit de Stad Gent, maar waarom kan Samenlevingsopbouw/CLT daar met enkele andere partners niet mee partnerschap vormen,*

zodat de toegang voor kwetsbare groepen gerealiseerd wordt? We merken op dit vlak vaak een ad hoc aanpak, terwijl wij partnerschap in gelijkwaardigheid nastreven.

Bijzonder positief is de intentie 'Gentenaars en middenveldorganisaties een stem geven in de beleidsnota's van de schepenen op **open hoorzittingen**.' *Samenlevingsopbouw wil zich hierop organiseren en eraan deelnemen met doelgroepleden. Dit kan alleen als hieromtrent duidelijke en tijdige (!) data naar voor geschoven worden zodat een participatief traject met maatschappelijke kwetsbare groepen kan afgelegd worden. We verwijzen naar onze nota 'Beleidsparticipatie van mensen in armoede', gestart vanuit een initiatief van Samenlevingsopbouw en uitgewerkt met partners van de Gentse Overleg tafel plus (GOT+), de cel armoedebestrijding plus (cel AB+) en doelgroepen maar (voorlopig?) jammer genoeg niet weerhouden door OCMW/Stad Gent. In deze nota staan dergelijke zaken zoals tijd, ruimte, proces ... duidelijk vermeld.*

Samenlevingsopbouw kijkt uit naar **open commissievergaderingen op locatie**. We durven erop rekenen dat ze niet alleen gehouden worden wanneer belangen van burgers uit de middenklasse groepen op het spel staan. Kwetsbare burgers hebben een stem en kwaliteiten, alleen vraagt dat meer omkadering en begeleiding om die stem hoorbaar te maken.

Samenlevingsopbouw vraagt een ambitieus en proactief beleid om met kwetsbare Gentenaars samen beleid te maken. We verwijzen hiervoor naar de Woondialoog die gedurende drie jaar het gesprek tussen doelgroep en beleidmakers aangegaan zijn en opgevolgd hebben. We denken dat de verschillende werkgroepen van de taskforce wonen zich moeten engageren om ervaringsdeskundigen te betrekken bij het zoeken naar oplossingen. Op die manier wordt ook deskundigheid van maatschappelijk kwetsbare groepen ingebracht en gewaardeerd.

We verwijzen ook naar de onduidelijkheid van het net opgerichte **migratieforum** van de Stad Gent. Waar wil men hiermee naartoe? Dat het migratieforum diverse overlegplatformen over migratie met elkaar vervaecht in één platform is een stap vooruit. Tot op heden worden er signalen van onderuit gegeven naar beleidsmakers, zodat noden gecapteerd worden. Maar we pleiten om een versnelling hoger te schakelen: beleidslijnen uitzetten inzake de bestaande en toekomstige migratie in de stad, alsook samen beleid maken met de partners op het terrein."

Wonen: 'Woonbeleid op maat'

In het raamakkoord lazen we al een aantal waardevolle ambities die nog kracht misten door het ontbreken van cijfers en streefdoelen. In het BA werd wonen een **goed uitgewerkt en uitgebreid deel**. De strijd vanuit #GeenKindOpStraat en de werking van de Taskforce wonen - waar Samenlevingsopbouw bewust betrokken bij was - hebben duidelijk geleid tot resultaten. De **wooncrisis** wordt beantwoord met het ontwikkelen van goedkopere betaalbare woningen, meer sociale woningen, nieuwe woonexperimenten, tot

en met meer opvang volgens B(ed)B(ad)B(rood)-Plus principe voor precare burgers en uitbouwen en uitbreiden van de housing first experimenten.

De 90 miljoen euro uit eigen middelen voor kwetsbare groepen moet het halen ... maar het blijft uiteraard onvoldoende om de woonnood in Gent structureel op te lossen.

Samenlevingsopbouw vraagt daarom om ze maximaal te richten naar de groepen die hun woonnood het minst gerealiseerd worden. Wat zijn prioriteiten en op hoeveel extra middelen/investeringen wordt gerekend? De sector Samenlevingsopbouw blijft strijd voeren voor het recht op wonen in Vlaanderen en hoopt in het Gentse stadsbestuur een partner te vinden.

- We vinden het zeer positief dat de **praktijktesten** verder worden uitgebouwd.
- In het leegstandsbeleid wordt **sociaal beheersrecht** toegepast. Dit waardevolle uitgangspunt vraagt concretisering en die komt er: er is Vlaams geld om 12 panden in beheer te nemen en ze op te knappen. *Samenlevingsopbouw steunt dit beleid en vraagt dat bestaande instrumenten maximaal worden toegepast.*
- Over publieke gronden en panden: we lezen dat die meervoudig (en dus ook voor hogere inkomens) ingezet zullen worden. Samenlevingsopbouw vindt dat publieke gronden in de eerste plaats aangewend moeten worden voor de meest kwetsbaren in de stad, namelijk die mensen die in aanmerking komen voor een sociale huurwoning. De passage “Zo kunnen gronden van Groep Gent geactiveerd worden voor sociale woningbouw en budgethuurwoningen via onder meer erfpachtformules.” roept bij ons twee bedenkingen op:
 - (1) dit is zwak geformuleerd (kunnen). Een duidelijke ambitie is beter: “zoveel % van de gronden zullen gebruikt worden voor sociale woningbouw”.
 - (2) De formule van erfpacht (uit CLT) wordt gebruikt om gronden te bestemmen voor sociaal gebruik. We zijn verheugd dat systemen (erfpacht) vanuit het begrippenarsenaal Community Land Trust ingang vinden. Toch stellen we ons de vraag waarom niet meteen CLT in z’n geheel wordt naar voor geschoven? Toepassen van CLT behelst uiteraard meer dan enkel de erfpachtformule gebruiken. Bewonersparticipatie, gemengd bestuur, eeuwige betaalbaarheid, verbondenheid met de buurt zijn allemaal elementen die een woonbeleid ondersteunen en schragen. Groep Gent participeert ondertussen actief in de structuur CLT Stichting. *Samenlevingsopbouw vraagt zich af waarom het CLT-vehikel hier niet voluit voor gebruikt wordt. We pleiten ervoor om CLT niet te beperken tot het ‘project Meulestede’ maar in te zetten als een volwaardig alternatief woonmodel. Samenlevingsopbouw pleit voor een sociaal grond en pandenbeleid met een bindend sociaal objectief.*
- Waar we in het raamakkoord weinig tot niets vonden over ingrijpen in de **private huurmarkt**, lezen we in het BA (p. 13) wel goede, nog aarzelende beleidsvoornemens. Een stevig handhavingsbeleid blijft ontbreken. *Steunend op de inbreng uit Ieders Stem Telt, de Woondialoog en gesprekken met mensen in armoede vraagt Samenlevingsopbouw kwaliteitsinspecties (verplicht conformiteitsattest) bij elke nieuwe verhuur. Doordat dit bij ‘nieuwe verhuur’ gebeurt kan de huurder niet het*

slachtoffer worden en wordt de kwaliteit van sommige panden toch aangepakt. Dit lijkt een heel belangrijke maatregel. En verder zijn meer transitwoningen absoluut nodig om een handhavingsbeleid te ondersteunen.

- Voor het bijbouwen van huurwoningen rekent de stad op samenwerking met private partners. Samenlevingsopbouw heeft hier een aantal vragen bij: wie zijn de partners? Wat zullen modaliteiten zijn: een kleine investering tegen een bescheiden rendement naast hogere rendementen op de bulk van de investeringen? En hoe zal de kwaliteit en de duurzaamheid van die woningen gegarandeerd worden? *Samenlevingsopbouw pleit er voor om nieuwe coöperatieve partners en CLT hierbij te betrekken en te faciliteren. Dit sluit aan bij de intentie in het BA om de stadsbouwmeester een faciliterende rol te geven.*
- We pleiten ook voor een ernstige inzet rond **sociaal wonen**. *Samenlevingsopbouw vraagt een duidelijk groeiscenario om het objectief tekort aan sociale woningen aan te pakken. Daarnaast zijn de gebrekkige kwaliteit en onderhoud/herstelling een pijnpunt. We zien geen plan van aanpak hoe hier iets aan gewerkt zal worden. Ondanks belangrijke inspanningen op het terrein blijft dit problematisch. Inspanningen voor participatie van sociale huurders hangen daarom onverbreekbaar samen met vooruitgang in die kwaliteit.*

Emancipatorisch werken in deze woongebieden is meer dan brandjes blussen. *Samenlevingsopbouw steunt de stelling in het BA dat de stad “de sociale huisvestingsmaatschappijen responsabiliseert en een duidelijke rol toekent in een klantvriendelijke begeleiding van de bewoners”.* Dit is alleszins ook een wens van vele sociale huurders, net zoals de herintrede of herwaardering van huisbewaarders/conciërges. *Samenlevingsopbouw steunt deze intentie, maar verwacht een duidelijk werkbaar operationele structuur. We missen de implementatie van een duidelijk participatiekader: hoe krijgen huurders inspraak, hoe kan de stad dit faciliteren, via de sociale huisvestingsmaatschappij of via derden zoals Samenlevingsopbouw? Worden pilootprojecten die we hebben opgezet bevestigd of zelfs uitgerold (Watersportbaan, Nieuw Gent, GENSH, BOKSH)?*

We verwijzen naar het goedgekeurde document ‘participatieschema Nieuw Gent, goedgekeurd door de Raad van Bestuur van WoninGent.

Tenslotte missen we een visie op de aanpak van de instroom van psychisch kwetsbare huurders (en de overlast die hier soms mee gepaard gaat). We pleiten voor een toereikende woonbegeleiding voor deze meest kwetsbare sociale huurders.

- Voor het bestrijden van energie- en waterarmoede is **een aangepast premiebeleid** nodig. Ondanks de mooie prestaties van Regent en de Energiecentrale (die erin slagen de grootste financiële ondersteuning aan kwetsbare groepen toe te kennen), blijft het premiesysteem op zich een onvolmaakt instrument voor kwetsbare groepen, gewoon omdat ze meestal niet afgestemd zijn op hun noden: ontbreken van voorfinanciering, onvoldoende steun in relatie tot de volledige financiering, ondermijnen van woonzekerheid, onzekerheid m.b.t. ontzorging en opvolging.

Voor opbouwwerkers is het ontstellend om vast te stellen hoe zowel doelgroepleden als hulpverleningsorganisaties er al bij voorbaat vanuit gaan dat stadsvernieuwing voor hen weinig of geen soelaas brengt, waardoor er al bijna niet over nagedacht, gekeken, verwezen, en gebruik van gemaakt wordt. *Daarom denkt Samenlevingsopbouw dat Gent nood heeft aan een duidelijker visie en doelstellingen rond stadsvernieuwing. Om gentrificatie tegen te gaan en bestaande (al dan niet kwetsbare) bewoners te bereiken is een aangepast instrumentarium nodig, dat niet generalistisch maar specialistisch is. Een aangepast premiestelsel op maat van kwetsbare groepen, dat voorfinanciering voorziet, hogere bedragen, ontzorging en opvolging daadwerkelijk waarmaakt... en dat de verbinding legt tussen wonen, water, energie. Een stap in die richting kan erin bestaan de huidige instrumenten kritisch door te lichten met doelgroepleden of ze te onderwerpen aan een armoedetoets. Tenslotte is het belangrijk om dit stadsvernieuwingbeleid te schragen met de inzet van veldwerkers met de specifieke opdracht om kwetsbare groepen te zoeken, enthousiasmeren, motiveren, en drempels weg te werken.*

- Het stadsbestuur neemt zich voor om **nieuwe woonvormen** kenbaar en aantrekkelijk te maken. Op zich zijn we daar natuurlijk niet tegen. Maar ook hier zouden we zeker een stap verder gaan. Het stadsbestuur kan deze nieuwe woonvormen versterken, beschouwen als medespelers in het woonbeleid en bekijken hoe ze kunnen bijdragen aan het bestrijden van de woonnood van de meest kwetsbare groepen in de stad. Dit vergt **een versoepeling in bestaande regelgeving**.
- Positief is het feit dat het Gentse **opvangsysteem** intussen wél in vraag gesteld wordt. Er worden oplossingen gezocht, zodat er geen gezinnen meer in de nachtopvang zitten, weinig gezinnen gebruik moeten maken van de warme opvang, er vele tijdelijke oplossingen gevonden werden. Het toont aan dat beleid voeren – werking van de taskforce wonen - rond een acuut probleem wel degelijk een verschil maakt.

De stad groeit

Problematisch in het raamakkoord was dat er niets werd gezegd over de Oude Dokken, Dok Noord, de toekomst van The Loop en andere **grootschalige ontwikkelingen** in Gent zoals de ecowijk in Gentbrugge – terwijl die grootschalige stadsontwikkeling uiteraard voor de komende decennia zware implicaties heeft op wonen, mobiliteit, enzovoort. We missen heel sterk een denk- en handelingskader rond een sterk gronden-en pandenbeleid. Net het gebrek daaraan rond Dok Noord en deels het Stapelplein, heeft tot sociale drama's van **sociale verdringing** kunnen leiden. Wat dat laatste betreft, pleiten we ervoor om eindelijk **een goed meetinstrument** op te zetten. De vraag naar nulmetingen vóór de start van stadsvernieuwing om net dit effect te meten is afgelopen 15 jaar zonder gevolg gebleven. We vragen dat hier verandering in komt. Daarnaast juichen we toe dat er sterk ingezet gaat worden op grondige dataverzameling op het werkdomein wonen.

Het BA gaat vooral over stadsvernieuwingprojecten in de 19de -eeuwse gordel: Rabot, Nieuw Gent, Dampoort, Muide-Meulestede.

- Over stadsvernieuwing zei het raamakkoord: “Gentenaars moeten hierover **medezeggenschap** hebben, al van voor de aanvang van elk deelproject.” De historiek leert ons dat dit voor kwetsbare mensen niet evident is. In de vorige legislatuur was stadsvernieuwing al een van de meest problematische beleidsdomeinen. Hoeveel maatschappelijk kwetsbare groepen werden er bereikt? Welke specifieke inspanningen werden ervoor ontwikkeld? De coördinatie en regie gingen soms helemaal de mist in. **Een verlenging van de stadsvernieuwingsoperatie met die doelstelling lijkt minimaal belangrijk aandachtspunt.**

We stelden vast dat de meest boeiende zaken, zoals het project Dampoort KnapT OP! tot stand kwam veeleer ondanks dan dankzij stadsvernieuwing. Het geeft te denken over het sterk centralistische aansturen van deze processen en de weinige marge voor bottom up initiatieven. *Het was een vergissing om binnen de convenant bij stadsvernieuwing niet langer Samenlevingsopbouw mee te nemen om kwetsbare bewoners te organiseren en zeggenschap te geven over de toekomst van de wijken. En dat geldt niet alleen voor Samenlevingsopbouw maar ook voor andere sociale partners in de wijken. Wat we hoger schreven over ‘samen beleid maken’ krijgt uitgerekend hier een zeer scherpe kant, met sociale verdringing als resultaat. Daarom vinden we het noodzakelijk dat elk stadsvernieuwingsproject concretiseert hoe gentrificatie tegengegaan wordt, minstens een voltijdse opbouwwerker toevoegt per project en Samenlevingsopbouw betreft bij de vormgeving en opvolging van de projecten.*

- De huidige ‘wijk-per-wijk’ aanpak botst op zijn grenzen. We merken dat sociale experimenten die inzetten op wonen en werken vaak beperkt blijven tot het wijkgerichte vernieuwingsproject. Hierdoor worden succesvolle projecten onvoldoende worden meegenomen naar de volgende wijken. *Samenlevingsopbouw wil mee vorm geven aan een andere sociale stadsvernieuwing die meer gelijktijdig in in de stad wordt opgebouwd en langer doorloopt in tijd en ruimte overheen de territoriale grenzen van een wijk, gebaseerd op ‘sociale incubatoren’ zoals sociale wijkrenovaties bouwblok per bouwblok, inplanting van CLT, gemeenschapsversterkende voorzieningen, laagdrempelige dienstverlening, sociale restaurants, ... Type ingrepen die projectmatig hun positieve werking aantonen kunnen we modelleren en dan breder in de stad uitrollen in plaats van de ‘acupunctuur’ die nu wordt uitgevoerd binnen de grenzen van één wijk.*
- Ruimte voor ruimtelijk beleid.

Het **doorschuifstelsel** (eerste nieuwe woningen creëren om daar bewoners uit slechte woningen te herhuisvesten om dan de wijk aan te pakken) is een oud en gedragen opbouwwerkidee. Het is zeer interessant dat het hier terugkeert. *Samenlevingsopbouw kan en wil hieraan meewerken.*

Ook hier lezen we iets over tijdelijke invulling, maar opnieuw geen vermelding van **tijdelijk ruimtegebruik voor wonen**. *Samenlevingsopbouw pleit voor tijdelijk ruimtegebruik dat meer kan zijn dan enkel ontmoeting, maar ook ruimte biedt voor hefbomen in werken en wonen.*

- Voor Samenlevingsopbouw was het onbegrijpelijk dat in het raamakkoord een visie en aanpak voor de **20ste -eeuwse gordel** ontbrak. Dat is ook zo in het BA. Geen enkele wijk werd geselecteerd als aandachtsgebied en enkel kavelherschikking wordt vermeld. Dit staat in schril contrast met de noden in deze wijken.
- Op p.15 van het BA worden wel een paar wijken benoemd: Bloemekeswijk, tweede deel Brugse Poort en Nieuw Gent. In één lijntje op p. 15 wordt gesteld dat de wijk **Nieuw Gent** ingrijpend geherstructureerd en opgewaardeerd wordt. Dat klopt maar ... die operatie zal ongeveer 15-20 jaar duren, en veel van die appartementen hangen met spuug en plaksel aaneen. We zijn daar uiterst bezorgd over en vragen ons af wat er intussen zal gebeuren. Hoe worden sociale huisvestingsmaatschappijen, stadsdiensten en privaat middenveld versterkt om die gigantische operatie uit te voeren? En hoe worden de meest schrijnende woonproblemen zoals vocht en schimmel of onderhoudsproblemen (boilers, ...) in tussentijd aangepakt?
- Inzake de inzet op **meervoudig ruimtegebruik** en tijdelijk gebruik in afwachting van de ontwikkeling, zijn er uitdagingen om dat socialer te doen, door in te spelen op sociale noden in een buurt. Het ziet ernaar uit dat de Meibloemsite eindelijk die kant op gaat.

Gent aan het werk

Dit luik was in het raamakkoord vaag uitgewerkt, en blijft een **te weinig uitgewerkt** deel van het BA (slechts 2 A4) – dit in groot contrast met het belang van werk in de levenskwaliteit en sociale mobiliteit van kwetsbare stadsbewoners. Die vaagheid steekt schril af tegen belangrijke ideeën die in dat deel wel gelanceerd worden, zoals het arbeidspact en het House of skills en het stedelijk dienstenbedrijf. *Samenlevingsopbouw mist het aspect van jobcreatie: kan de stad niet verder nadenken/experimenteren rond de creatie van kwalitatieve jobs voor kortgeschoolden, één van de uitdagingen voor de toekomst. Momenteel ligt de nadruk vooral op programma's ikv ontplooiing en ontwikkeling, stages, opleiding enzovoort en veel minder op het creëren van extra jobs. Want wat na deze trajecten? Welke garanties op een betaalde job heeft de werkzoekende hierna? Welke ambities heeft Stad Gent op het vlak van arbeidscreatie?*

- Centraal staat het doorzetten van het **stadsregionaal arbeidsmarktbeleid** via een Arbeidspact met de diverse overheden, de sociale partners, de VDAB, North Sea Port, onderwijsinstellingen en de partners van Gent Stad in Werking; en de ontwikkeling van een House of Skills dat werkenden helpt zich verder te ontplooiën. *Samenlevingsopbouw pleit ervoor dat jobcreatie hier een belangrijke, zoniet de belangrijkste ambitie moet zijn, veeleer dan het enkel creëren van onbetaalde leerwerkplekken.*
- Interessant is de uitbouw van "een **Stedelijk Dienstenbedrijf**" die functioneert als goede praktijk die doorstroom voorziet. En van "een Huis van de Sociale Economie". Boeiend, maar ook vaag. Hoeveel jobs en waar wil men naartoe? Wat gaat men zelf doen als Stad Gent? In het BA wordt geen specifieke melding gemaakt van lokale

diensteneconomie. Lokale diensten tellen reële werkvloeren waarop talenten van mensen kunnen gevaloriseerd worden. De lokale diensten nemen in het spectrum van begeleidings – en tewerkstellingsmaatregelen een zinvolle plaats in.

Samenlevingsopbouw vindt het belangrijk om lokale diensteneconomie als such te benoemen en de ambitie op dit vlak te concretiseren. De enige vermelding in verband met sociale economie en arbeidszorgplaatsen is “we nemen onze eigen verantwoordelijkheid op”. Samenlevingsopbouw zou minstens willen weten wat dit precies inhoudt en pleiten voor een grotere ambitie.

- Wat voorlopig ontbreekt is een sterk uitgewerkte visie op activering. De verwijzingen in het BA blijven weinig concreet. We lezen een intentie om ‘te zorgen voor een actieve begeleiding van Gentenaars, met speciale aandacht voor maatschappelijk kwetsbare groepen” en een verwijzing naar het maatgericht activeringscentrum voor OCMW-cliënten. Ook de samenwerking met het middenveld is niet goed uitgewerkt. Pijnlijk is het schril contrast met p. 39 van het BA: daar wordt verwezen naar het GPMI, de afspraken waaraan de OCMW-cliënt zich dient te houden en het behoud van de controlecel. Daar is het BA wel heel duidelijk over. *Samenlevingsopbouw pleit voor een emanciperende visie op activering dat de re-integratie van de sociaal uitgeslotene centraal stelt. Emanciperende activering wordt beschouwd als de realisatie van de sociale grondrechten van elk individu in de maatschappij en is dus niet voorwaardelijk. Binnen LaboRabot willen wij deze visie – samen met maatschappelijk kwetsbare mensen – verder uitbouwen, bijsturen en toepassen in de eigen laboplaatsen als good practises die anderen inspireren.*
- In het BA wordt er een paar keer verwezen naar **waardering van competenties en potentieel** en niet meer (alleen) van diploma's. Dit is een positieve zaak. In Rabot creëert Samenlevingsopbouw laboplaatsen voor wijkbewoners waar mensen kunnen oefenen en hun competenties kunnen leren kennen en ontplooien. *Intussen groeit de nood vanuit het OCMW aan oefenplaatsen in de wijken waar hun assistenten/instructeurs outreachend kunnen op ingezet worden. Samenlevingsopbouw kan deze oefenplaatsen aanbieden als partner om hierin maatschappelijk kwetsbare groepen te bereiken.*
- Tewerkstelling is een erg belangrijke hefboom om uit de armoede te ontsnappen. Voor de meest kwetsbaren vergt de weg hier naartoe echter een erg lang en dus zwaar traject. We juichen toe dat er naast arbeid ook plaats is voor zogenaamde sociale activering, zinvolle en motiverende dagbesteding, ook al staat hier slechts een heel kleine vergoeding tegenover.

Een dienstverlening die georiënteerd is op het zetten van stappen (trappen op de activeringsladder) richting reguliere arbeidsmarkt, impliceert een oordeel over wat goed is, beter en best. Binnen een arbeidsmarkt die vanuit een markt- en schaarste logica gestuurd wordt (en uitsluiting genereert), is dit een spijtige zaak, omdat het duurzaam aanhaken bij de arbeidsmarkt vaak problematisch verloopt en te maken heeft met gemiste kansen.

De activeringslogica draagt daarnaast een maatschappelijke verwachting in zich, terwijl mensen zelf vragende partij zijn om hun leven terug zin te geven, maar er niet meer in slagen om dat zelf te doen.

Samenlevingsopbouw bepleit een bijsturing van het discours rond arbeid en zinvolle dagbesteding. Het zou in die zin ook een bijsturing van de visie op tewerkstellingsmaatregelen naar kwetsbare doelgroepen kunnen betekenen, iets waar we graag mee onze schouders onder zetten.

Innovatief ondernemen

- Een kleine paragraaf wordt gewijd aan een Gentse **stadsmunt**, die alleen in het teken staat van het verhogen van de consumptie en versterken van de lokale handel. Dit terwijl de 2 pilootprojecten in Gent net aantonen dat een lokale munt een instrument is dat veel meer potentie heeft op diverse domeinen in wijken en voor bewoners die 'time rich & cash poor' zijn. Enkel mikken op lokale handel is een recept voor mislukking. Naast talloze buitenlandse voorbeelden hiervan, kunnen we ook verwijzen naar de twee pas afgeronde onderzoeken van MuntUit waarin dit wordt bevestigd. *Daarom willen we graag het gesprek aangaan hoe een Gentse stadsmunt gekoppeld aan lokale buurtmunten een meerwaarde zou kunnen opleveren voor de meest kwetsbare wijken en bewoners. Lokale buurtmunten blijven een meerwaarde bieden zowel voor de participatie als voor het verhogen van de levenskwaliteit van kwetsbare bewoners.*
- Wat ontbreekt in het bestuursakkoord wat ondernemen betreft is een visie op ondernemen voor kwetsbare groepen. Het springplankstatuut bij het OCMW wordt bijna niet gebruikt, en er ontbreekt een visie over leegstandbeleid wat leegstaand patrimonium betreft dat het stadsbestuur zou kunnen gebruiken voor kleine ondernemers uit kwetsbare groepen. *Begeleiding van organisaties zoals Microstart en de StartersLabo zou hier een weg vooruit zijn i.s.m. Samenlevingsopbouw om zowel etnisch ondernemen van nieuwkomers en kwetsbare groepen te ondersteunen en omkaderen."*

Gent duurzaam en klimaatneutraal

- De verdubbeling van zonnepanelen en het verder uitrollen van 'Buurzame stroom' stelt ons voor een enorme uitdaging om de **klimaattransitie in Gent sociaal rechtvaardig** te laten verlopen. Die ambities zijn prima als we er écht in slagen om dit ook open te stellen naar kwetsbare groepen. Nu lijkt het erop dat het instrumentarium onvoldoende uitgerust is om die groep effectief te betrekken. Dit moet verbeterd. *Vanuit de evaluatie van het project 'Buurzame stroom' willen we mee voorstellen ontwikkelen om het instrumentarium beter te doen werken voor kwetsbare groepen.*

- We moeten ook de **sociale huisvestingsmaatschappijen** hier sterker bij betrekken. Hoe kunnen we net die zwakste profielen laten profiteren van zonne-energie? Een ambitieuze beleidsnota wonen en energie moet hierop inspelen en richt zodoende de beleidsaandacht en ondersteuning duidelijk naar andere groepen dan de gemotiveerden en/of kapitaalkrachtigen.
- Naast energie zien we nog een aantal duidelijke linken tussen het BA en werkingen in het kader van **voedsel en afval**: voedselverspilling tegengaan (Rabot op je Bord), de stad die lokale producten koopt (Rabot op je Bord), wijkgerichte deelpunten voor materialen (Nieuw-Gent, Dampoort, in de toekomst Rabot, Repaircafés en fietsherstelplaatsen (Ledeberg, Rabot, Nieuw-Gent). *Samenlevingsopbouw werkt vanuit haar aanwezigheid in de wijken dichtbij de noden van kwetsbare bewoners en tracht daar samen met hen heel concrete oplossingen voor te realiseren. Dat deze oplossingen aansluiten op het “start to share” principe maatschappelijk eerder gelanceerd door sterke middengroepen, weze een duidelijke oproep naar het stadsbestuur om de realisatie van grondrechten van kwetsbare Gentenaars ook hier als toetssteen te nemen en uitgangspunt voor een beleid.*

Gent vecht tegen armoede

- Belangrijk is de keuze voor een **stadsbrede strategie voor sociale stijging**. Hiermee wordt erkend dat (1) sociale stijging een belangrijk doel is voor de inwoners en vooral nieuwkomers in de stad en vooral (2) dat die sociale stijging er niet vanzelf komt maar op verschillende domeinen moet georganiseerd. *Samenlevingsopbouw herhaalt de vraag naar een integrale aanpak (zie hoger) van wijkontwikkeling en sociale stadsvernieuwing op basis van gelijkwaardigheid. Ook externe actoren als de Gentse bouwmeester en de GECORO kunnen daar een rol in spelen.*
- De armoede blijft stijgen, ook in Gent. Onze politieke eis over de verhoging van de minima tot aan de armoedegrens blijft gelden en het stemt ons tevreden dat Stad Gent eenzelfde pleidooi voert. In de tussentijd leveren sociale kruideniers een kwalitatieve en zeer noodzakelijke basisdienstverlening, naast kansen op ontmoeting, vrijwilligerswerk, tewerkstelling en kwalitatieve verwerking van voedseloverschotten. *Samenlevingsopbouw ondersteunt mee de vraag van Sociale Kruideniers Gent vzw voor de financiering van de centrale werking in Rabot, de start van een mobiele sociale kruidenier voor Ledeberg, Watersportbaan en Nieuw Gent en de uitbouw van een solidaire buurtwinkel in Meulestede.*
- Op p.39 van het BA wordt verwezen naar de nood aan voldoende **basis - en veldwerkers** en een goede verhouding tot regiefuncties. In het verleden is die verhouding wat zoek geraakt, zodat we ‘boots on the ground’ hebben gemist. Heel vaak moesten onze opbouwwerkers hun structurele taken beperken of uitstellen omdat de concrete dagelijkse nood aan dienst- en hulpverlening zo schrijnend was. Dit moet echt veranderen.

- Het is goed dat het ‘**kostendelend solidair samenwonen**’ hier gedefinieerd wordt (p. 41). *Samenlevingsopbouw vraagt dat Gent niet enkel aandringt bij hogere overheden, maar zelf ook proefprojecten opzet. We zijn hier heel benieuwd naar en willen graag meewerken aan experimenten hieromtrent. We willen mogelijke oplossingen meenemen bij de uitwerking van nieuw woonvormen (zie hoger).*
- De kwestie **energie- en waterarmoede** werd hoger in onze nota uitgewerkt.
- Positief is dat de automatische en **proactieve rechtenverkenning** expliciet worden benoemd. De Kruispuntbank is vragende partij voor een samenwerking met steden en gemeenten dus hier liggen kansen. Het zou een onderschatting zijn om dit louter te beschouwen als een eenvoudig administratief probleem. Echte vooruitgang op dit vlak vraagt een serieuze inzet van sociaal werkers op de eerste lijn. Het wijst ook op de nood aan outreachend basiswerk (zie hierboven). *Samenlevingsopbouw wil aan deze kwestie bijzondere aandacht geven in haar GBTO-werking.*
- Het verder uitrollen van het project ‘**kinderen eerst**’ is positief. Outreachend werk doet ertoe, en Gent mag zich zo stilaan een expertenstad noemen op dit vlak.
- **Mobiliteitsarmoede** vraagt nog meer specifieke ingrepen om het mobiliteitsbeleid af te stemmen op maatschappelijk kwetsbaren groepen. Het beschikbaar stellen van fietsen, maar evengoed de voorlopige ontoegankelijkheid van mensen met precair verblijfsstatuut tot Lijn Abonnementen en tussenkomsten van het OCMW op dat vlak, mogen dieper onderzocht worden. *Samenlevingsopbouw pleit voor een pragmatische aanpak, waarbij men bewust is dat negeren hiervan leidt tot meer zwartrijden, onbetaalde boetes en een drempel vormt in de zoektocht naar werk.*

UITLEIDING

Met deze nota wil Samenlevingsopbouw een kritische en constructieve bijdrage leveren aan de beleidsvorming in Gent op het scharniermoment van bestuursakkoord naar beleidsnota’s. We deden voorstellen om, na zes jaar over mobiliteit, de volgende zes jaar en verder samen in te zetten op sociale mobiliteit. We hopen dat Gent een stad wordt die de realisatie van grondrechten van, voor en samen met Gentenaars in maatschappelijk kwetsbare posities als kompas hanteert bij de verdere uitywerking van het beleid.

Die ambitie vraagt zorgvuldige evaluatie. Samenlevingsopbouw pleit daarom voor een heldere evaluatie voor dit BA: ex ante-evaluatie (zoals een armoedetoets) maar ook ex post-evaluatie (een evaluatie van dit ambitieuze BA na 2 of 3 jaar). Hierbij kan gebruik gemaakt worden van de bestaande onderzoekscultuur in onze stad voor de aanlevering van kwantitatief en kwalitatief materiaal. Voor een evaluatie vanuit het perspectief van kwetsbare groepen spelen naast Samenlevingsopbouw ook verenigingen waar armen het woord nemen en andere organisaties in het middenveld een belangrijke rol. Zelf willen we ons engageren om halverwege de legislatuur die evaluatie te stofferen.